

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBiH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 500, Fax: 716 400, www. vrifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, vrifbih@vrifbih.ba

**IZVJEŠĆE O REVIZIJI FINACIJSKIH IZVJEŠĆA
FEDERALNOG ZAVODA ZA MIROVINSKO I INVALIDSKO
OSIGURANJE
FEDERALNOG ZAVODA ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO
OSIGURANJE
MOSTAR
ZA 2009.GODINU
Broj:-05-1/10**

Sarajevo, ožujak 2010. godine

**MENADŽMENTU
FEDERALNOG ZAVODA ZA MIROVINSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE MOSTAR
FEDERALNOG ZAVODA ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE MOSTAR**

NEOVISNO REVIZIJSKO MIŠLJENJE

Osnova za reviziju

Izvršili smo reviziju finansijskih izvješća **Federalnog zavoda za mirovinsko/penzijsko i invalidsko osiguranje** za 2009. godinu (bilanc stanja na dan 31. prosinac 2009. godine i odgovarajućeg računa prihoda i rashoda, izvješća o izvršenju proračuna za godinu koja se završava na taj dan), te reviziju usklađenosti poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima i pregleda značajnih računovodstvenih politika i drugih napomena uz finansijska izvješća.

Odgovornost rukovodstva

Rukovodstvo Federalnog zavoda za mirovinsko/penzijsko i invalidsko osiguranje odgovorno je za izradu i fer prezentaciju finansijskih izvješća sukladno posebnim propisima u Federaciji o računovodstvu i finansijskom izvješćivanju u javnom sektoru. Ova odgovornost obuhvata: osmišljavanje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvješća koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed korupcije i prevare, odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvene procjene koje su razumne u danim okolnostima. Rukovodstvo je također odgovorno za usklađenost poslovanja Federalnog zavoda za mirovinsko/penzijsko i invalidsko osiguranje sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim izvješćima na osnovu revizije. Reviziju smo izvršili u skladu Zakonom o reviziji institucija u FBiH ("Sl. novine FBiH", broj 22/06), INTOSAI revizijskim standardima i Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi nalažu da radimo sukladno etičkim zahtjevima i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava, da se u razumnoj mjeri uvjerimo da finansijska izvješća ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze te da je poslovanje usklađeno sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Revizija uključuje provođenje postupaka u cilju pribavljanja revizijskih dokaza o usklađenosti poslovanja i o iznosima i objelodanjivanjima danim u finansijskim izvješćima. Izbor postupka je zasnovan na revizijskom prosuđivanju, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvješćima. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvješća u cilju osmišljavanja revizijskih postupaka koji su odgovarajući u danim okolnostima ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efektivnosti internih kontrola. Revizija također uključuje ocjenu primjenjenih računovodstvenih politika i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva kao i ocjenu opće prezentacije finansijskih izvješća.

Smatramo da su pribavljeni revizijski dokazi dovoljni i odgovarajući i da osiguravaju osnovu za naše revizijsko mišljenje.

Kvalifikacija:

- 1. Na dan 31.12.2009. godine imovina Federalnog zavoda za mirovinsko/penzijsko i invalidsko osiguranje u finansijskim izvješćima, više je iskazana za vrijednost imovine Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja u iznosu od 1.776.777 KM koji je od 2007. godine izdvojen iz Federalnog zavoda i posluje kao samostalno pravno lice (Točka 4.10.1 Izvješća).**
- 2. Baze podataka ranijih nositelja osiguranja (dvije odvojene informacijske baze podataka) i nakon osam godina od formiranja Federalnog zavoda, još uvijek nisu integrirane u jedinstvenu organizacijsku jedinicu u sastavu Federalnog zavoda za**

mirovinsko/penzijsko i invalidsko osiguranje, kako je to uređeno Zakonom o organizaciji mirovinskog i invalidskog osiguranja i Statutom Federalnog zavoda. Za ranijeg nositelja osiguranja D.F.PIO BiH Sarajevo, bazu podataka vodi zasebno pravno lice koje vrši i unos podataka iz obrasca M4 (prijava podataka o utvrđenoj plaći, naknadama plaća, stažu osiguranja i uplaćenim doprinosima). Provjeru konačnog unosa podataka iz obrasca M4 i dalje ne vrši Federalni zavod, iako je Zakonom o matičnoj evidenciji o osiguranicima i korisnicima prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja propisano da je kontrola u nadležnosti Federalnog zavoda. Ovakvim načinom rada povećani su troškovi i otežena kontrola zbog čega nisu eliminirani mogući rizici (Točka 4.3. Izvješća).

3. Poslovi Središnje administrativne službe ne obavljaju se u sjedištu Federalnog zavoda, kako je to regulisano Zakonom o organizaciji mirovinskog i invalidskog osiguranja i Statutom Federalnog zavoda (Točka 4.2. Izvješća).
4. Financijsko izvješćivanje se ne vrši u potpunosti sukladno Pravilniku o finansijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u Federaciji BiH. Iako je sa stanjem na dan 31.12.2009. godine iskazan deficit u iznosu od 108.812.455 KM, isti nije iskazan u Godišnjem iskazu o izvršenju proračuna niti način njegova pokrića. Način pokrića deficita nije adekvatno obrazložen niti u tekstualnom dijelu finacijskih izvješća (Točka 4.8. Izvješća).

Mišljenje

Po našem mišljenju, osim za efekte koje na finansijske izvješće mogu imati stavke navedene u prethodnom pasusu, finansijska izvješća **Federalnog zavoda za mirovinsko/penzijsko i invalidsko osiguranje**, po svim bitnim pitanjima prikazuju istinito i objektivno stanje imovine i obaveza na dan 31.12.2009. godine, rezultate poslovanja i izvršenja proračuna, za godinu koja se završava na taj dan, sukladno prihvaćenim okvirima finansijskog izvješćivanja tj. Uredbom o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilnikom o finansijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH.

Financijsko poslovanje Federalnog zavoda za mirovinsko/penzijsko i invalidsko osiguranje u tijeku 2009. godine, osim za napomene navedene u točki 1., 2., 3. i 4. u prethodnom pasusu, bilo je u svim materijalno značajnim aspektima usklađeno sa važećom zakonskom regulativom.

Sarajevo: 10.03.2010. godine

Zamjenik generalnog revizora

Branko Kolobarić, dipl. oec

Generalni revizor

Dr. sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

SADRŽAJ

1.	UVOD	1
2.	PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE	1
3.	REZIME	1
4.	NALAZI I PREPORUKE	2
4.1	Osvrt na preporuke iz prethodnog izvješća.....	2
4.2	Sistem internih kontrola	1
4.3	Obavljanje poslova iz nadležnosti Federalnog zavoda	1
4.4	Financijski plan za 2009. godinu.....	1
4.5	Prihodi i primici.....	1
4.6	Tekući rashodi	2
4.6.1	Rashodi stručne službe Federalnog zavoda.....	2
4.7	Tekući transferi	3
4.7.1	Rashodi mirovina.....	3
4.8	Financijski rezultat	4
4.9	Nabavke i kapitalni izdaci.....	1
4.10	Imovina, potraživanja	1
4.10.1	Stalna sredstva	1
4.10.2	Potraživanja	1
4.11	Ostali nalazi.....	1
4.11.1	Vanbilančna evidencija	1
4.11.2	Sudski sporovi	1
5.	KOMENTAR	1
	PRILOG BR. 1	2

IZVJEŠĆE

O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINACIJSKIH IZVJEŠĆA FEDERALNOG ZAVODA ZA MIROVINSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE MOSTAR FEDERALNOG ZAVODA ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE MOSTAR za 2009. godinu

1. UVOD

Federalni zavod za mirovinsko/penzijsko i invalidsko osiguranje Mostar (u daljnjem tekstu: Federalni zavod) je javna ustanova, izvanproračunski fond formiran Zakonom o organizaciji mirovinskog i invalidskog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine 2001. godine, reorganizacijom zatečenih nosioca osiguranja: Društvenog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Bosne i Hercegovine (DF PIO BiH) i Zavoda mirovinskog i invalidskog osiguranja Mostar (Zavod MIO-Mostar). Osnovna djelatnost Federalnog zavoda je utvrđena Zakonom o mirovinskom i invalidskom osiguranju (u daljnjem tekstu Zakon), Zakonom o organizaciji mirovinskog i invalidskog osiguranja FBiH i Statutom Federalnog zavoda, a odnosi se na: osiguranje zakonitosti u ostvarivanju prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja, odlučivanje u prvom i drugom stupnju upravnog postupka u ostvarivanju prava i obveza iz mirovinskog i invalidskog osiguranja, osiguranje provođenja mirovinskog i invalidskog osiguranja primjenom međunarodnih ugovora u socijalnom osiguranju, vođenje odgovarajuće evidencije o osiguranicima i korisnicima prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja, vođenje informacijskog sustava koji osigurava obavljanje djelatnosti Federalnog zavoda, prikupljanje doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje i isplatu mirovina, prikupljanje sredstava za mirovinsko i invalidsko osiguranje iz drugih izvora, te donošenje općih akata za provođenje mirovinskog i invalidskog osiguranja.

Prema Pravilniku o izmjeni pravilnika o sistematizaciji radnih mjesta u Federalnom zavodu je sistematizirano 975 radnih mjesta, a uposlenih na dan 31.12.2009. godine je bilo 936 .

Sukladno Zakonu o organizaciji mirovinskog i invalidskog osiguranja i Statutu Federalnog zavoda, sjedište Federalnog zavoda je u Mostaru, ulica Dubrovačka b.b.

2. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE

Predmet revizije su financijska izvješća Federalnog zavoda za 2009.godinu, pravilnost i usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Cilj revizije financijskih izvješća je da omogući revizoru da izrazi mišljenje o financijskim izvješćima koji su predmet revizije, tj. da li financijska izvješća, u materijalno značajnom smislu, objektivno i istinito prikazuju financijsko i materijalno stanje Federalnog zavoda na dan 31.12.2009. godine, izvršenje Financijskog plana za godinu koja se završava na taj dan, da li je poslovanje usklađeno sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima, da li je trošenje javnih sredstava namjensko, te da li su financijska izvješća sačinjena sukladno posebnim propisima o računovodstvu i financijskom izvješćivanju u javnom sektoru.

Revizija je obavljena sukladno internim planskim dokumentima revizije, u periodu od studenog do ožujka 2009. godine.

S obzirom da se revizija obavlja ispitivanjem na bazi uzorka i postojanjem inherentnih ograničenja u računovodstvenom sistemu i sistemu internih kontrola, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške mogu ostati neotkrivene.

3. REZIME

Izvršenom revizijom poslovanja Federalnog zavoda FBiH za 2009. godinu konstatirali smo određeni broj propusta i nepravilnosti a u cilju otklanjanja istih dali smo sljedeće preporuke:

- *dosljedno provoditi propisane procedure (Pravilnik o unutarnjoj organizaciji, procedure vezane za potrošnju goriva, evidenciju sudskih sporova, popis imovine) a u cilju osiguranja funkcionalnog sistema internih kontrola,*
- *federalni zavod u suradnji sa resornim ministarstvom treba da stvori uslove za obavljanje poslova Središnje administrativne službe sukladno Zakonu o organizaciji mirovinskog i invalidskog osiguranja FBiH i Statutom Federalnog zavoda,*
- *osigurati primjenu Pravilnika o sistematizaciji radnih mjesta Federalnog zavoda u dijelu obavljanja poslova vezanih za pripremu i izradu finansijskog plana Zavoda i izvješća o ostvarenju finansijskog plana Federalnog zavoda,*
- *ured interne revizije treba da osigura obavljanje poslova revizije sukladno donesenim Planom i Programom rada za tekuću godinu,*
- *u suradnji sa Vladom FBiH i resornim ministarstvom konačno osigurati uslove za integriranje baze podataka u jedinstvenu organizacionu jedinicu u sastavu Federalnog zavoda,*
- *osigurati da vođenje evidencija i kontrolu podataka o osiguranicima i korisnicima prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja obavlja Federalni zavod, kako je to regulirano Zakonom o matičnoj evidenciji o osiguranicima i korisnicima prava iz mirovinsko invalidskog osiguranja,*
- *prilikom donošenja izmjena i dopuna finansijskog plana postupati sukladno Zakonu o proračunu u Federaciji BiH. Inicirati da se finansijski plan, kao i izmjene i dopune finansijskog plana Federalnog zavoda, koje je usvojio Parlament FBiH, objavljuju u Službenim novinama FBiH istovremeno kada se objavljuje i Proračun FBiH,*
- *finansijsko izvješćivanje i izradu Godišnjih obračuna sačinjavati sukladno Pravilniku o finansijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u Federaciji BiH,*
- *izdvajanje sredstava u stalnu rezervu i korištenje istih vršiti sukladno Zakonu o mirovinskom i invalidskom osiguranju,*
- *nastaviti aktivnosti na provedbi Zaključaka Upravnog odbora Federalnog zavoda vezano za naplatu doprinosa za mirovinsko invalidsko osiguranje temeljem potpisanih Sporazuma o izmirenju duga, a s ciljem efikasnosti primjene Zakona o naplati i djelomičnom otpisu dospjelih a nenaplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje,*
- *skupa sa resornim ministarstvom i Federalnim ministarstvom financija poduzeti aktivnosti i osigurati da se sredstva u Proračunu Federacije BiH za isplatu mirovina pod povoljnijim uslovima planiraju sukladno usvojenom i odobrenom Finansijskom planu Federalnog zavoda kako se ne bi dalje ugrožavala likvidnost istog,*
- *u suradnji sa Vladom FBiH jasno definirati koji se troškovi odnose na provođenje mirovinskog i invalidskog osiguranja u cilju preciziranja navedenog Zaključka Vlade FBiH,*
- *osigurati stvarno praćenje potrošnje goriva kao i sačinjavanje izvješća o potrošnji goriva sukladno Procedurama o uslovima i načinu korištenja putničkih automobila za potrebe Federalnog zavoda,*
- *u suradnji sa resornim ministarstvom, okončati aktivnosti na dopuni Zakona o pravima branitelja i članova njihovih obitelji u cilju otklanjanja svih nejasnoća u primjeni članka 31a i 31b, kako bi se u što kraćem roku otpočelo sa primjenom navedenog Zakona u potpunosti,*

- *nastaviti aktivnosti na uspostavljanju ugovornog odnosa sa Institutom za medicinsko vještačenje u skladu sa Zakonom o osnivanju instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja, kako bi osiguranici ostvarivali svoja prava na vrijeme, odnosno u što kraćem roku,*
- *kod odabira banaka za usluge oročenja slobodnih novčanih sredstava postupati sukladno Zakonu o investiranju slobodnih novčanih sredstava i Zakonu o javnim nabavkama,*
- *osigurati provođenje aktivnosti na isknjižavanju imovine Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja iz poslovnih knjiga Federalnog zavoda,*
- *izvršiti preknjižavanje sa konta sredstva u pripremi, iznos od 1.562.567 KM koji se odnosi na vrijednost objekta „Šik Ključ“, na izvanbilančnu evidenciju, do završetka sudskog procesa koji se vodi oko vlasništva nad navedenim objektom,*
- *popis imovine, obveza i potraživanja vršiti sukladno Pravilniku o knjigovodstvu Budžeta/proračuna u FBiH. Dosljedno sprovesti Zaključke i Odluke donesene od strane Upravnog odbora Federalnog zavoda,*
- *izvršiti preknjižavanje potraživanja od Hercegovačke banke u iznosu od 13.535.475 KM na sumnjiva i sporna potraživanja sukladno Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH i računovodstvenim standardima,*
- *osigurati adekvatnu pomoćnu evidenciju vođenja sudskih sporova (potencijalne obveze i potraživanja), pratiti ishode sudskih sporova, kontinuirano ažurirati i prezentirati iste u tekstualnom dijelu finansijskih izvješća i na pomoćnim obrascima sukladno Pravilniku o finansijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH.*

4. NALAZI I PREPORUKE

4.1 Osvrt na preporuke iz prethodnog izvješća

Na osnovu izvršene revizije finansijskih izvješća za 2009. godinu, a u sklopu iste i provjere da li je postupljeno po preporukama danim u prethodnim revizijama, ističemo da Federalni zavod za mirovinsko/penzijsko i invalidsko osiguranje

nije postupio po preporukama koje se odnose na:

- osiguranje vođenja evidencija i kontrole podataka o osiguranicima i korisnicima prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja (obrazac M4) od strane Federalnog zavoda, kako je to regulirano Zakonom o matičnoj evidenciji o osiguranicima i korisnicima prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja,
- stvaranje uslova za obavljanje poslova Središnje administrativne službe sukladno Zakonu o organizaciji mirovinskog i invalidskog osiguranja FBiH i Statutom Federalnog zavoda, kao i uslova za integriranje baze podataka u jedinstvenu organizacionu jedinicu u sastavu Federalnog zavoda,
- osiguranje uspostavljanja ugovornog odnosa sa Institutom za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja u skladu sa Zakonom o osnivanju instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja, kako bi osiguranici u razumnom roku ostvarivali svoja prava iz oblasti mirovinsko invalidskog osiguranja. Također, nisu provedene aktivnosti na isknjižavanju imovine Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja iz poslovnih knjiga Federalnog zavoda,
- osiguranje evidentiranja potencijalnih obveza i potraživanja (sudskih sporova), te prezentiranje istih na pomoćnim obrascima sukladno Pravilniku o finansijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH

Preporuke po kojima je postupljeno odnose se na:

- Federalni zavod je u suradnji sa resornim ministarstvom i Vladom Federacije osigurao imenovanje Nadzornog odbora Federalnog zavoda,
- novim Pravilnikom o internim kontrolama – internim kontrolnim postupcima izvršena je procjena rizika aktivnosti Federalnog zavoda, i utvrđen način na koji se vrši procjena rizika od nastanka materijalno značajnih grešaka,
- donesen je Pravilnik o postupku i načinu donošenja financijskog plana, a sukladno članku 130. Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju,
- Federalni zavod je donio normative potrošnje goriva,
- donesen je Plan zapošljavanja pripravnika u Federalnom zavodu sukladno Pravilniku o radu Federalnog zavoda. Također je sačinio Plan nabavki stalnih sredstava sa detaljnim opisom vrste nabavke, procijenjenim količinama i cijenama za svaki nabavku posebno sukladno Zakonu o javnim nabavkama,
- donesen je Dokument okvirnog proračuna sukladno Zakonu o proračunima u FBiH,
- u suradnji sa resornim ministarstvom i Vladom FBiH osigurana je izmjena Zakona o naplati i djelomičnom otpisu dospjelih, a nenaplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje čime su značajno ublaženi nedostaci koji su uočeni u primjeni temeljnog zakona.

Preporuke po kojima je djelimično postupljeno odnose se na:

- I pored poduzimanih aktivnosti od strane Federalnog zavoda za osiguranje sredstava iz Proračuna FBiH za isplatu beneficiranih mirovina, dug Federacije prema Federalnom zavodu sa 31.12.2009. godine iskazan je u iznosu od 187.979.871 KM,
- iako je pokrenuta inicijativa od strane Federalnog zavoda, da se financijski plan Federalnog zavoda, kao i izmjene i dopune istoga, koje je usvojio Parlament FBiH, objavljuju u Službenim novinama kada se objavljuje i Proračun FBiH, to se i dalje ne radi,
- u suradnji sa resornim ministarstvom, pokrenuta je inicijativa na dopuni Zakona o pravima branitelja i članova njihovih obitelji u cilju otklanjanja svih nejasnoća u primjeni članka 31a i 31b, kako bi se u što kraćem roku otpočelo sa primjenom navedenog Zakona u potpunosti. Izmjena i dopuna još uvijek nije izvršena.
- preispitivanje i usaglašavanje razlike obračunatih i uplaćenih doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje do pune stope doprinosa za period 1998-2000. godina bivšeg Federalnog ministarstva obrane i Vojske Federacije BiH. Po izjavi odgovornih, radna grupa formirana u 2008. godini za utvrđivanje stanja ovoga duga, još uvijek nije okončala svoje aktivnosti.

4.2 Sistem internih kontrola

Izvršena je procjena funkcioniranja sistema internih kontrola u Federalnom zavodu, kako bi se uvjerali da li uspostavljene interne kontrole, osiguravaju potpunu primjenu i usklađenost sa zakonskim propisima, točnu i potpunu računovodstvenu evidenciju, kao i ekonomično, efikasno i efektivno trošenje javnih sredstava. Odgovornost na uspostavi sistema internih kontrola je na menadžmentu Federalnog zavoda a temelj funkcionalnog sistema internih kontrola je postojanje odgovarajućeg kontrolnog okruženja. Polazni osnov za uspostavu **kontrolnog okruženja** je adekvatna organizacijska struktura i kvalitetni interni akti.

Može se reći da je menadžment Federalnog zavoda u 2009. godini pokazao opredjeljenost za veći nivo uspješnosti poslovanja te su u tom cilju predloženi i od strane Upravnog odbora doneseni određeni interni akti od kojih izdvajamo: novi Pravilnik o internim kontrolama-internim kontrolnim postupcima, Pravilnik o postupku i načinu donošenja financijskog plana i godišnjeg obračuna Federalnog zavoda, Pravilnik o izmjeni pravilnika o radu, Pravilnik o izmjeni i dopuni pravilnika o sistematizaciji radnih mjesta kao i Plan prijema pripravnika za 2009. u Federalnom zavodu.

Uvidom u Pravilnik o unutarnjoj organizaciji Federalnog zavoda utvrdili smo da se isti u potpunosti ne primjenjuje u dijelu obavljanja analitičko planskih poslova u sektoru za ekonomsko financijske poslove što je imalo za rezultat određene propuste vezano za ove aktivnosti. Navedenim Pravilnikom je utvrđeno da

stručni suradnik za analitičko planske poslove u ovom sektoru vrši pripremu za izradu financijskog plana, sudjeluje u izradi istog, sudjeluje u izradi izvješća o ostvarenju financijskog plana i izvješća o radu Federalnog zavoda. Međutim, u praksi Federalnog zavoda poslove vezane za financijski plan obavljaju, pored svojih redovnih poslova, šef odjeljenja za računovodstvo i šef sektora za ekonomsko financijske poslove.

Zakonom o organizaciji mirovinskog i invalidskog osiguranja i Statutom Federalnog zavoda je regulirano je da je sjedište Središnje administrativne službe u sjedištu Federalnog zavoda u Mostaru. Međutim, poslovi Središnje administrativne službe obavljaju se u Mostaru i u Sarajevu. Statutom Federalnog zavoda je regulirano da Upravni odbor, na prijedlog direktora i zamjenika direktora Federalnog zavoda, može utvrditi organizacione jedinice ili dijelove organizacionih jedinica Središnje administrativne službe koje mogu imati sjedište izvan sjedišta Središnje službe. Iako je Upravni odbor Federalnog zavoda više puta na svojim sjednicama pokušavao da nađe najadekvatnije rješenje koje neće biti u suprotnosti sa navedenim aktima ali do danas pitanje sjedišta Središnje administrativne službe nije riješeno.

Kod utvrđivanja procjene rizika poslovanja, novim Pravilniku o internim kontrolama i internim kontrolnim postupcima koji je Upravni odbor Federalnog zavoda usvojio na sjednici od 30.11.2009.godine, utvrđen je osnov i način utvrđivanja rizika poslovanja (što nije bilo regulirano prethodnim Pravilnikom).

Kada su u pitanju **kontrolne aktivnosti**, utvrdili smo da se u svim slučajevima ne provode dosljedno propisane procedure vezane za funkcioniranje sistema internih kontrola, što je imalo za posljedicu određene propuste u provođenju kontrolnih aktivnosti. Propusti se prije svega odnose na praćenje potrošnje goriva i izradu tromjesečnih izvješća o potrošnji goriva, vođenje evidencije sudskih sporova i prezentacija istih u zabilješkama uz financijska izvješća kako je to regulirano Pravilnikom o financijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH kao i izradu elaborata o popisa u dijelu popisa stalnih sredstava.

Pored navedenog, utvrđeno je da se pojedine kontrolne aktivnosti ne provode na način kako je to definirano Zakonom o matičnoj evidenciji o osiguranicima i korisnicima prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja, što se prvenstveno odnosi na činjenicu da Federalni zavod i dalje ne vrši provjeru konačnog unosa podataka iz obrasca M4.

Sukladno Pravilniku o internim kontrolama – internim kontrolnim postupcima, interna revizija, u okviru svojih nadležnosti, vrši nadgledanje u pogledu internih kontrolnih postupaka i sačinjava izvješće o utvrđenom činjeničnom stanju u kojem predlaže mjere za otklanjanje utvrđenih nedostataka. Uvidom u Izvješće Ureda interne revizije za 2009. godinu, utvrdili smo da je isti vršio reviziju ekonomsko financijskog poslovanja Federalnog zavoda za period siječanj-lipanj 2009.godine. Međutim, ne možemo potvrditi da je ista mogla preventivno djelovati tijekom 2009.godine jer je nalaz i mišljenje sa preporukama sačinjen tek 24.12.2009.godine. Također ističemo da iako je Planom i programom rada Ureda interne revizije za 2009. godinu, planirana revizija izdavanja uvjerenja, potvrda i slično (vlastiti prihodi Federalnog zavoda), ista nije rađena.

Federalni zavod u suradnji sa resornim ministarstvom treba da stvori uslove za obavljanje poslova Središnje administrativne službe sukladno Zakonu o organizaciji mirovinskog i invalidskog osiguranja FBiH i Statutom Federalnog zavoda.

Osigurati primjenu Pravilnika o sistematizaciji radnih mjesta Federalnog zavoda u dijelu obavljanja poslova vezanih za pripremu i izradu financijskog plana Zavoda i izvješća o ostvarivanju financijskog plana Federalnog zavoda.

Ured interne revizije treba da osigura obavljanje poslova revizije sukladno donesenom Planu i Programu rada za tekuću godinu.

Poboljšati funkcioniranje sistema internih kontrola u cilju dosljedne primjene zakona i ostalih propisa i poboljšanja vršenja nadzora nad djelovanjem postojećeg sistema internih kontrola u cilju njenog konstantnog unapređenja.

4.3 Obavljanje poslova iz nadležnosti Federalnog zavoda

Zakonom o matičnoj evidenciji o osiguranicima i korisnicima prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja, Federalnom zavodu kao nositelju osiguranja, je utvrđena obveza organizacije i vođenja matične evidencije osiguranika, kao i korisnika prava po Zakonu o mirovinskom i invalidskom osiguranju. U tijeku revizije smo utvrdili da Federalni zavod i dalje ne vrši nadzor-provjeru konačnog unosa podataka iz obrasca M-4, iako je Zakonom o matičnoj evidenciji o osiguranicima i korisnicima prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja regulirano da podatke o stažu osiguranja i plaći kontrolira nositelj osiguranja i unosi u matičnu evidenciju iz prijava. Unos navedenih podataka vrši u ERC „ZIPO“-u d.o.o. Sarajevo, koji je zasebno pravno lice. Ovakvim načinom rada nisu eliminirani mogući rizici vezani za ove poslove.

U Federalnom zavodu, niti nakon osam godina od njegovog formiranja nije uspostavljen jedinstven informacijski sistem. Matični podaci i obračun mirovina dijela Federalnog zavoda koji su pripadali ranijem nositelju osiguranja DF PIO BiH Sarajevo, još uvijek se vode u Elektronskom računskom centru zdravstva i mirovinskog osiguranja ERC „ZIPO“ d.o.o. Sarajevo (u daljem tekstu: ERC „ZIPO“), što je konstatirano i u prethodnom izvješću. Iako je novim ugovorom sa ERC „ZIPO“-om od 22.12.2008. godine, regulirana ažurnost i razmjena dostavljanja podataka (podaci se trebaju dostavljati u najkraćem mogućem roku od 7-15 dana, ovisno o obujmu i složenosti zahtjeva za razmjenu podataka), po izjavi odgovornih osoba u pojedinim slučajevima razmjena podataka traje i po mjesec dana. Vođenje dvije odvojene baze podataka imaju za posljedicu povećanje troškova i u pojedinim slučajevima neažurnost u postupku u rješavanju ostvarivanja prava na mirovinu.

U suradnji sa Vladom FBiH i resornim ministarstvom konačno osigurati uvjete za integriranje baze podataka u jedinstvenu organizacionu jedinicu u sastavu Federalnog zavoda.

Osigurati da vođenje evidencija i kontrolu podataka o osiguranicima i korisnicima prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja obavlja Federalni zavod, kako je to regulirano Zakonom o matičnoj evidenciji o osiguranicima i korisnicima prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja.

4.4 Financijski plan za 2009. godinu

Prijedlog Financijskog plana Federalnog zavoda dostavljen je resornom ministarstvu 17.09.2008.godine. Federalno ministarstvo financija imalo je primjedbe na isti, koje su usaglašene 12.11.2008.godine. Upravni odbor Federalnog zavoda je 22.12.2008.godine donio Financijski plan za 2009. godinu kojim su planirani ujednačeni prihodi i rashodi u iznosu od 1.677.273.947 KM. Isti je dostavljen resornom ministarstvu 09.01.2009.godine. Nije prezentirana dokumentacija koja bi potvrdila da je isti usvojen od strane Parlamenta FBiH. Upravni Odbor Federalnog zavoda je donio tri (Rebalansa) Odluke o Izmjenama i dopunama Financijskog plana za 2009. godinu. Prvim Rebalansom izvršeno je smanjenje financijskog plana za 73.213.934 KM. U obrazloženju istog stoji da je umanjenje uslijedilo temeljem Zakona o načinu ostvarivanja ušteta u Federaciji BiH i smanjenja prihoda od doprinosa za penzijsko invalidsko osiguranje. Drugim Rebalansom izvršeno je povećanje za 76.703.705 KM. Obrazloženje istog odnosi se na primjenu članaka 27 i 46 Zakona o izmjenama i dopunama zakona o mirovinsko invalidskom osiguranju kojima se utvrđuje osiguranje sredstava u Proračunu FBiH za pokriće dijela visine mirovina po osnovu priznatog posebnog staža i osiguranje sredstava za vojne osiguranike-pripadnike bivše JNA. Iako je Federalno ministarstvo financija na drugi Rebalans dalo negativno mišljenje, s obrazloženjem da ta sredstva nisu planirana u Proračunu FBiH, isti je donesen od strane Upravnog odbora 01.10.2009.godine i objavljen u Službenim novinama FBiH. Trećim Rebalansom izvršeno je smanjenje za 4.268.259 KM koje je uslijedilo nakon izmjena Uredbi Vlade FBiH (Uredbe II i III) koje se tiču načina financiranja obveza nastalih sukladno navedenim uredbama.

Nakon trećeg Rebalansa ukupni prihodi i rashodi Federalnog zavoda planirani su u iznosu od 1.676.495.459 KM. Nije prezentirana dokumentacija koja bi potvrdila da su Izmjene i dopune finansijskog plana za 2009.godinu usvojene od strane Parlamenta FBiH.

Prilikom donošenja Izmjena i dopuna finansijskog plana postupati sukladno Zakonu o proračunima u Federaciji BiH. Inicirati da se finansijski plan, kao i izmjene i dopune finansijskog plana Federalnog zavoda, koje je usvojio Parlament FBiH, objavljuju u Službenim novinama FBiH istovremeno kada se objavljuje i Proračun FBiH.

4.5 Prihodi i primici

Ukupni prihodi iskazani u bilanci uspjeha Federalnog zavoda za 2009 godinu iznose 1.460.844.070 KM od čega prihodi od doprinosa 1.371.747.418 KM, neporeski prihodi 5.696.653 KM i prihodi iz Proračuna FBiH za isplatu mirovina pod povoljnijim uvjetima 83.400.000 KM. Ukupno iskazani prihodi su manji od Rebalansom planiranih prihoda za 12,86%.

Prihodi od doprinosa koji predstavljaju najznačajniju stavku prihoda manje su iskazani u odnosu na planirane za 1,57%. Temeljem Izvješća o finansijskom poslovanju Federalnog zavoda konstatirano je da je neispunjenje plana prihoda od doprinosa uslijedilo smanjenjem broja uposlenika u 2009 godini kao i smanjenje stope od 1% na bruto osobne dohotke koje se primjenjuje od 01.01.2009.godine. I u 2009. godini Federalni zavod je nastavio aktivnosti na primjeni Zakona o naplati i djelomičnom otpisu dospjelih a nenaplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje i pokrenuo inicijativu za izmjenu istog. Izmjenama i dopunama navedenog zakona koji je stupio na snagu 03.09.2009 godine značajno su ublaženi nedostaci koji su uočeni u primjeni temeljnog zakona. Ovo se posebno odnosi na izmjenu po kojoj Federalni zavod nije dužan nakon potpisivanja Sporazuma sa dužnikom evidentirati prijave podataka o utvrđenoj plaći, naknadama plaća, stažu osiguranja i uplaćenim doprinosima (M-4). Izmjenama je uređeno da se evidencija vrši samo po izvršenoj uplati dugovanja ako se radi o jednokratnoj uplati, odnosno nakon što iznos obročnih uplata bude dovoljan za izmirenje obračunatih doprinosa za određenu godinu ako se radi o obročnom plaćanju. Za već reguliran staž osiguranja, a temeljem osnovnog zakona, menadžment Federalnog zavoda je dao uputstva Županijskim službama da prilikom donošenja rješenja o mirovini strogo paze na to da li je uplaćeno dovoljno sredstava za pokriće M4 prijave bez obzira što su iste već evidentirane u bazi podataka.

Federalni zavod se i u 2009. godini susreće sa problemom naplate ovih potraživanja, a ukupno iskazano potraživanje po ovom osnovu (reprogram) sa 31.12.2009 godine iznosi 23.612.657 KM. Potraživanje po osnovu potpisanih sporazuma za jednokratno plaćanje (uz popust), a uvidom u pomoćne evidencije sa 31.12.2009. godine iznosi 7.492.670 KM i isto nije knjigovodstveno evidentirano. Razlog ovome, po izjavi odgovornih, je da je Sporazum nalagao izvršenje uplate odmah po potpisivanju istoga. Upravni odbor Federalnog zavoda je nakon razmatranja Informacije o ovim potraživanjima na sjednici od 30.11.2009. zaključio da se šalju opomene i ukoliko ne uslijedi uplata istih, da se ide na raskidanje sporazuma za jednokratna plaćanja koja nisu nikako uplaćena uz obavijest Poreznom uredu. Za one obveznike koji plaćaju u obrocima a dostavili su sredstvo osiguranja plaćanja da se pošalje opomena i ukoliko obveznik ne postupi po istoj da se pristupi realizaciji hipoteke. Do završetka naše revizije poslane su samo opomene, nije bilo raskidanja sporazuma niti aktiviranja hipoteke.

Prihodi po osnovu tekućih grantova iz Proračuna Federacije BiH za refundaciju sredstava za mirovine vojnih umirovljenika po povoljnijim uvjetima planirani su u iznosu od 279.251.978 KM (od čega grantovi po osnovu duga Federacije BiH iz 2008 godine 81.376.382 KM i grantovi u iznosu od 76.703.705 KM za čije je planiranje Federalno ministarstvo financija dalo negativno mišljenje), a ostvareni u iznosu od 83.400.000 KM. Doznačena sredstva (od čega 14.000.000 KM iz tekuće rezerve Vlade Federacije) su planirana u Proračunu Federacije na poziciji tekućih transfera resornog ministarstva (Federalno ministarstvo rada i socijalne politike) samo za refundaciju sredstava Federalnom zavodu za isplatu mirovina sukladno Uredbi o povoljnijim uvjetima za stjecanje prava na starosnu mirovinu vojnih osiguranika vojske FBiH-Uredba II i Uredbom o stjecanju prava na starosnu mirovinu pod povoljnijim uvjetima pripadnika bivše vojske FBiH i državnih službenika i namještenika bivšeg Federalnog ministarstva odbrane-Uredba III. Ovako planirana sredstva u Proračunu Federacije nisu sukladna finansijskom planu Federalnog zavoda, kao i sa mjesečnim zahtjevima odnosno fakturama za refundaciju već isplaćenih mirovina po osnovu Uredbi II i

III, Zakona o pravima branitelja i članova njihovih obitelji, Zakona o pravima demobilisanih branitelja i članova njihovih obitelji, članka 94 i 139 Zakona o mirovinsko invalidskom osiguranju. Ovi zahtjevi su redovno mjesečno dostavljani i resornom ministarstvu i Federalnom ministarstvu financija.

Obzirom na velika dugovanja Vlade Federacije BiH, koja su sa 31.12.2009 godine iskazana u iznosu od 187.979.870 KM (umanjena za uplatu od 04.01.2010. godine u iznosu od 7.000.000 KM), što je Federalni zavod dovelo u tešku finansijsku situaciju i ugrozilo njegovu likvidnost, Upravni odbor Federalnog zavoda je na prijedlog menadžmenta, 24.06.2009.godine donio Odluku o pokretanju sudskog postupka protiv Vlade Federacije (u vezi duga od 106.020.142 KM za isplatu mirovina pod povoljnijim uvjetima).

Nastaviti aktivnosti na provedbi Zaključaka Upravnog odbora Federalnog zavoda vezano za naplatu doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje temeljem potpisanih Sporazuma o izmirenju duga, a u cilju efikasnosti primjene Zakona o naplati i djelomičnom otpisu dospjelih a nenaplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje.

Zajedno sa resornim ministarstvom i Federalnim ministarstvom financija poduzeti aktivnosti i osigurati da se sredstva u Proračunu Federacije BiH za isplatu mirovina pod povoljnijim uvjetima planiraju sukladno usvojenim i odobrenim Finansijskim planom Federalnog zavoda kako se nebi dalje ugrožavala likvidnost istog.

4.6 Tekući rashodi

4.6.1 Rashodi stručne službe Federalnog zavoda

Rashodi Stručne službe Federalnog zavoda u 2009. godini su iskazani u iznosu od **44.663.257 KM** i čine 2,85% ukupnih tekućih rashoda. Pored troškova za bruto plaće i naknade uposlenih u ovaj iznos uključeni su i materijalni troškovi i usluge koji su u funkciji obračuna i isplate mirovina (nabavka obrazaca, papira, troškovi distribucije mirovina, ptt troškovi vezani uz mirovine, kompjutorske i druge usluge). Navedeno ističemo zbog poštivanja zaključka Vlade FBiH, da se ukupni troškovi provođenja mirovinskog osiguranja svedu na 2,8% od ukupnih sredstava za mirovinsko i invalidsko osiguranje. Ovim zaključkom nisu jasno navedeni koji se troškovi odnose na provođenje mirovinskog osiguranja, kako bi se točno utvrdilo da li je Federalni zavod ispoštovao Zaključak Vlade FBiH.

Bruto plaće i naknade uposlenih – Izdaci za bruto plaće i naknade uposlenih u Federalnom zavodu za 2009. godinu su iskazane u iznosu od **28.855.844 KM** i u odnosu na plan su ostvarene manje za 1,77%. Bruto plaće i naknade zaposlenih u ukupnim tekućim rashodima učestvuju sa 1,84%. Obračun i isplata plaća za 2009.godinu izvršen je sukladno Pravilniku o radu i Pravilniku o izmjenama i dopunama pravilnika o radu, Pravilniku o sistematizaciji radnih mjesta uposlenih u Federalnom zavodu i njegovim izmjenama i dopunama, Zakonu o porezu na dohodak i Zakonu o načinu ostvarivanja ušteda u FBiH. Metodom uzorka izvršena je provjera obračuna plaća i naknada uposlenih i nisu konstatirane nepravilnosti.

Izdaci za materijal i usluge za 2009. godinu su iskazani u iznosu od **15.807.413 KM** i u odnosu na plan manje su ostvareni za 23%.

U ovim izdacima sadržani su i izdaci za usluge prevoza i goriva koji su iskazani u iznosu od 76.302 KM. U Federalnom zavodu su postupili sukladno preporukama i usvojili normative potrošnje goriva za vozila kojima raspolažu. Kako su ovi normativi usvojeni tek krajem 2009. godine, nisu se mogli ni primjenjivati. Iz tog razloga nije bila osigurana kontrola potrošnje goriva. Nisu sačinjavali niti prezentovali mjesečne i tromjesečne izvješće o potrošnji goriva a što su bili u obavezi sačinjavati sukladno usvojenim internih procedurama.

U suradnji sa Vladom FBiH jasno definirati koji se troškovi odnose na provođenje mirovinskog i invalidskog osiguranja u cilju preciziranja navedenog Zaključka Vlade FBiH.

Osigurati stvarno praćenje potrošnje goriva kao i sačinjavanje izvješća o potrošnji goriva sukladno Procedurama o uslovima i načinu korištenja putničkih automobila za potrebe Federalnog zavoda.

4.7 Tekući transferi

U okviru tekućih rashoda, na poziciji tekućih transfera, iskazan je iznos od 1.522.129.861 KM. U iskazanom iznosu tekućih transfera su sadržane ostvarene mirovine u iznosu od 1.503.449.134 KM, doprinosi za zdravstveno osiguranje umirovljenika u iznosu od 17.448.566 KM, naknade za fizičku onesposobljenost (tjelesno oštećenje) u iznosu od 1.211.761 KM i ostali transferi pojedincima i neprofitnim organizacijama u iznosu od 26.400 KM.

4.7.1 Rashodi mirovina

Financijskim planom za 2009. godinu, rashodi mirovina su planirani u iznosu od 1.602.056.440 KM, a ostvareni su u iznosu od 1.503.449.134 KM, što je manje za 6,16% od planiranog. Ovako manjem ostvarenju dijelom je uzrok i planiranje sredstava. Rebalansom Financijskog plana Federalnog zavoda planirana su sredstva za isplatu mirovina sukladno članku 94 i 139 Zakona o mirovinskom invalidskom osiguranju za koja u Proračunu FBiH nisu osigurana sredstva. Zbog neostvarenja prihoda sukladno planu nije se moglo realizirati planirano povećanje mirovina. U strukturi ukupnih rashoda i izdataka troškovi mirovina učestvuju sa 95,78%.

Na bazi podataka iz prosinca 2009. godine, ukupan broj korisnika mirovina je bio 356.063 a prosječno isplaćena mirovina je iznosila 342,90 KM što je za 1,53% manje od prosječno isplaćene mirovine u prosincu 2008. godine. Upravni odbor Federalnog zavoda je 26.02.2009. godine donio Odluku o određivanju visine najviše (1.197,40 KM), zagarantirane (239,48 KM) i najniže (179,16 KM) mirovine za 2009. godinu usklađene sa isplatnim koeficijentima za tekući mjesec sukladno članku 51 Zakona. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona koji se primjenjuje od 01.01.2009. godine, utvrđeno je da se starosna mirovina za mjesec za koji se isplaćuje, ne može isplatiti u iznosu većem od četiri prosječne mirovine isplaćene u prosincu 2007. godine i usklađene za isplatni koeficijent za taj mjesec utvrđen sukladno člankom 51 Zakona. Sukladno Zakonu o načinu ostvarivanja ušteda u Federaciji BiH, Upravni odbor Federalnog zavoda je donio Odluku o smanjenju 10% isplatnog koeficijenta za isplatu vojnih mirovina koje se financiraju iz Proračuna Federacije. Isti je iznosio 1,485 tijekom cijele 2009. godine a isplatni koeficijent za redovne mirovine iznosio je 1,65. Za usklađivanje mirovina i utvrđivanje navedenih koeficijenta Upravni odbor je svakog mjeseca donosio Odluku. Federalni zavod nije smanjivao isplatni koeficijent, iako su sredstva za isplatu mirovina uz primjenu istog bila nedostatna. Za nedostajući iznos sredstava (uzrokovan najvećim dijelom neizmirivanjem obveza od strane Vlade FBiH) Federalni zavod je koristio očekivani prihod doprinosa iz narednog mjeseca (tako je na primjer, za obračunate mirovine za mjesec studeni, za nedostajući dio sredstava korišten priliv od 01.12. do 05.12.2009. godine). Utvrđivanjem koeficijenta na ovaj način, omogućeno je zadržavanje mirovina na istom nivou. Međutim, to je rezultiralo da ukupni rashodi tekućeg perioda nisu bili pokriveni prihodima tekućeg perioda i iskazan je deficit u poslovanju.

Primjenom posebnih propisa (Uredba II, Uredba III, Zakon o pravima demobiliziranih branitelja i članova njihovih obitelji, Zakon o pravima branitelja i članova njihovih obitelji, preuzeti korisnici –bivša JNA) dane su pogodnosti za određene kategorije osiguranika koji pravo ostvaruju pod povoljnijim uvjetima. Broj korisnika ovih prava sa 31.12.2009. godine je iznosio 21.655 a rashodi mirovina za iste u 2009. godini iskazani su u iznosu od 118.802.185 KM. Navedenim uredbama i Zakonima je regulirano da se sredstva za isplatu mirovina korisnicima koji pravo ostvaruju pod povoljnijim uvjetima osiguravaju u Proračunu FBiH sve dok korisnik mirovine ne ispuni uslove na punu starosnu mirovinu sukladno Zakonu. Također, u Uredbi III je navedeno, da će se po stjecanju uvjeta za starosnu mirovinu sukladno Zakonu, refundirati samo razlika između iznosa mirovine ostvarene po ovoj Uredbi i mirovine utvrđene sukladno navedenom Zakonu. Međutim, Vlada FBiH krajem 2009. godine donosi Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbi II i III kojima je utvrđeno da se isplata mirovine za listopad 2009. godine i dalje do donošenja zakona koji će zamijeniti uredbu vrši 50% iz sredstava koja se vode na posebnom podračunu nositelja osiguranja a 50% iz sredstava Proračuna FBiH, što je uzrokovalo i donošenje novog Rebalansa od strane Upravnog odbora Federalnog zavoda.

Federalni zavod prilikom primjene odredaba člana 31a i 31b Zakona o pravima branitelja i članova njihovih obitelji i dalje odlučuje o pravima korisnika privremenim rješenjem, (nedorečenost navedenih odredbi u dijelu određivanja i definiranja pojma „puna starosna mirovina“ i način obračuna mirovina po članku 31a), a mirovinu u ovom slučaju isplaćuje u najnižem iznosu, koji je za prosinac 2009. godine sa

isplatom koeficijentom iznosio 296,35 KM. Imajući u vidu da je primjena ovog Zakona od 01.01.2008. godine, sva rješenja izdana po ovom osnovu od navedenog datuma su privremenog karaktera dok se ne riješi ovo pitanje. Prema izjavama odgovornih, prevođenjem ovih rješenja u konačna, stvarni troškovi isplata ovih mirovina ne bi trebali biti veći.

Iz svega naprijed navedenog, zaključuje se da je dio mirovina po uredbama i zakonima o povoljnijim mirovinama obračunat i isplaćen iz sredstava (na teret rashoda) Federalnog zavoda, a nedostajuća sredstva iz Proračuna FBiH su imala negativan odraz na likvidnost Federalnog zavoda i nemogućnost povećanja koeficijenta za usklađivanje mirovina.

U ovom izvješću kao i u prethodnoj reviziji ističemo da još uvijek nije uspostavljen ugovorni odnos između Federalnog zavoda i Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja sukladno Zakonu o osnivanju Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja. Institut za medicinsko vještačenje je dostavljao fakture za izvršene usluge Federalnom zavodu iako je članom 11 navedenog zakona utvrđeno ko snosi troškove u prvostupanjskom i drugostupanjskom postupku. Zbog navedenog Federalni zavod nije vršio plaćanje faktura, zbog čega je Institut obustavio zaprimanje predmeta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja (veljača 2008 godine), što je rezultiralo velikim brojem neriješenih predmeta od strane Instituta. Federalni zavod je i tijekom 2009 godine obavještavao resorno ministarstvo i Vladu FBiH vezano za ovaj problem ali rješenje još uvijek nije postignuto.

U suradnji sa resornim ministarstvom, okončati aktivnosti na dopuni Zakona o pravima branitelja i članova njihovih obitelji u cilju otklanjanja svih nejasnoća u primjeni članka 31a i 31b, kako bi se u što kraćem roku otpočelo sa primjenom navedenog Zakona u potpunosti.

Nastaviti aktivnosti na uspostavljanju ugovornog odnosa sa Institutom za medicinsko vještačenje u skladu sa Zakonom o osnivanju instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja, kako bi osiguranici ostvarivali svoja prava na vrijeme, odnosno u što kraćem roku.

4.8 Financijski rezultat

Ukupni prihodi i primici iskazani u Godišnjem iskazu o izvršenju proračuna Federalnog zavoda na dan 31.12.2009.godine iznose 1.460.844.071 KM, a rashodi i izdaci 1.569.656.526 KM. Negativan finacijski rezultat u iznosu od 108.812.455 KM nije evidentiran u Godišnjem iskazu o izvršenju proračuna Federalnog zavoda kao ni način pokrića istoga. Odlukom Upravnog odbora od 24.02.2010. godine utvrđeno je da se višak rashoda nad приходima treba namiriti iz namjenskih izdvojenih sredstava po godišnjem obračunu ranijih godina. Način na koji je izvršeno pokriće deficita nije obrazložen niti u tekstualnom dijelu finacijskih izvješća. Uvidom u bilancu stanja i bruto bilancu Federalnog zavoda utvrdili smo da je iskazani deficit u inosu od 65.415.374 KM pokriven iz viška prihoda nad rashodima prethodnog perioda, a ostali dio deficita (43.397.081 KM) kompletnom stalnom rezervom Federalnog zavoda u iznosu od 51.941.707 KM. Smatramo da se sredstavima rezerve treba izvršiti pokriće samo do iznosa ostatka deficita. Temeljem istog je u bilansu stanja na dan 31.12.2009.godine iskazan neraspoređeni višak prihoda nad rashodima u iznosu od 8.544.626 KM. Zakonom je regulirano da nositelj osiguranja izdvaja sredstva u stalnu rezervu dok ne dostignu iznos od 10% planiranih prihoda za tekuću godinu. Sredstva stalne rezerve se koriste za održavanje likvidnosti nositelja osiguranja.

Financijsko izvješćivanje i izradu Godišnjih obračuna sačinjavati u potpunosti sukladno Pravilniku o finacijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u Federaciji BiH.

Izdvajanje sredstava u stalnu rezervu i korištenje istih vršiti sukladno Zakonu o mirovinskom i invalidskom osiguranju. Po stjecanju uvjeta izvršiti povrat iskorištenih sredstava rezervi radi sigurnosti budućeg poslovanja i održive likvidnosti.

4.9 Nabavke i kapitalni izdaci

Federalni zavod je u 2009. godini izvršio nabavku stalnih sredstava u iznosu od **2.863.409 KM** što je u odnosu na plan manje za 36%. U ovom iznosu za nabavku poslovnih prostora izdvojeno je 2.160.131 KM, dok je za nabavku opreme izdvojeno 703.277 KM.

Uvidom u primjenu Zakona o javnim nabavkama kod nabavki roba, usluga i ustupanju radova nisu konstatirane značajne nepravilnosti osim kod odabira komercijalne banke za usluge oročavanje sredstava. Ista nije odabrana na tenderu, što nije sukladno Zakonu o javnim nabavkama.

Kod odabira banaka za usluge oročavanja slobodnih novčanih sredstava postupati sukladno Zakonu o javnim nabavkama.

4.10 Imovina, potraživanja

4.10.1 Stalna sredstva

Na dan 31.12.2009. godine Federalni zavod je u financijskim izvješćima na poziciji stalnih sredstava iskazao stalna sredstva knjigovodstvene vrijednost od **61.632.216 KM**.

Uvidom u Elaborat o popisu za 2009. godinu konstatirali smo da se ne slaže knjigovodstveno i stvarno stanje stalnih sredstava za iznos od 166.434 KM. Navedena razlika odnosi se na vrijednost zemljišta koja nije popisom obuhvaćena.

Provedenom revizijom utvrđeno je kako još uvijek nije provedeno isknjižavanje imovine Instituta iz poslovnih knjiga Federalnog zavoda u vrijednosti od 1.776.777 KM (nije urađena diobena bilanca između Federalnog zavoda i Instituta), što znači da je za taj iznos vrijednost imovine Federalnog zavoda nerealno iskazana u financijskim izvješćima za 2009. godinu.

Također smo utvrdili da Federalni zavod nije postupio sukladno preporukama Centralne popisne komisije po Elaboratu za popis za 2008. godinu (usvojen od strane Upravnog odbora početkom 2009. godine). Preporuka se odnosila na preknjižavanje objekta „ŠIK KLJUČ“ u vrijednosti od 1.562.566,80 KM sa sredstava u pripremi na izvanbilančnu evidenciju, dok se ne završi sudski spor vezano za taj objekat. Uvidom u dokumentaciju utvrdili smo da je navedeni objekat još uvijek evidentiran na sredstvima u pripremi.

Osigurati provođenje aktivnosti na isknjižavanju imovine Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja iz poslovnih knjiga Federalnog zavoda.

Izvršiti preknjižavanje sa konta sredstva u pripremi, iznos od 1.562.567 KM koji se odnosi na vrijednost objekta „Šik Ključ“, na izvanbilančnu evidenciju, do završetka sudskog procesa koji se vodi oko vlasništva nad navedenim objektom.

Popis imovine, obveza i potraživanja vršiti sukladno Pravilniku o knjigovodstvu Budžeta/proračuna u FBiH i dosljedno sprovoditi Zaključke i Odluke donesene od strane Upravnog odbora Federalnog zavoda.

4.10.2 Potraživanja

Na dan 31.12.2009. godine ukupna potraživanja Federalnog zavoda iskazana su u iznosu od 225.842.677 KM. Najznačajnije stavke ovih potraživanja odnose se na utužena potraživanja od Vlade FBiH u iznosu od 106.020.142 KM, zatim potraživanja iz Proračuna FBiH za isplatu mirovina pod povoljnijim uvjetima u iznosu od 82.205.571 KM, potraživanja po osnovu primjene Zakona o naplati i djelomičnom otpisu dospjelih a nenaplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje u iznosu od 23.612.658 KM, potraživanja od „Hercegovačke“ banke u iznosu od 13.535.475 KM, sumnjiva i sporna potraživanja u iznosu od 110.330 KM, te potraživanja od Instituta u iznosu od 71.683 KM. Kako se potraživanja od Hercegovačke banke vode već nekoliko godina na redovnim kratkoročnim potraživanjima, smatramo da, zbog neizvjesnosti naplate, ista trebaju biti evidentirana na sumnjivim i spornim potraživanjima.

Izvršiti preknjižavanje potraživanja od Hercegovačke banke u iznosu od 13.535.475 KM na sumnjiva i sporna potraživanja sukladno Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH i računovodstvenim standardima.

4.11 Ostali nalazi

4.11.1 Vanbilančna evidencija

Na vanbilančnoj evidenciji iskazana su sredstva Federalnog zavoda u iznosu od 103.903.363 KM. Radi se o objektima i poslovnim prostorima koji nisu u posjedu i poslovnoj funkciji Federalnog zavoda a izgrađeni su iz sredstava ranijeg D.F.PIO BiH ili SIZ-A PIO BiH. Za neke objekte nije sporan posjed ali je i dalje sporno pravo raspolaganja i poduzimanja mjera na zaštiti ovih objekata. U vezi sa odredbama Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom, Federalni zavod se obraćao i Vijeću ministara BiH (komisiji za državnu imovinu) za izuzimanje od privremene zabrane raspolaganja domova umirovljenika radi poduzimanja aktivnosti za njihovo stavljanje u funkciju i zaštitu njihovog daljeg devastiranja. Po pitanjima vezanim za ovu imovinu, Federalni zavod je redovno izvješćivao Vladu Federacije BiH.

Poduzimati i dalje radnje u vezi objekata i poslovnih prostora evidentiranih na vanbilančnoj evidenciji s ciljem njihove zaštite kao imovine Federalnog zavoda i izvješćivati o istom.

4.11.2 Sudski sporovi

Iz pomoćne evidencije sudskih sporova ustrojenoj u Središnjoj administrativnoj službi u 2009. godini, utvrdili smo da je evidentirano 120 predmeta sudskih sporova u vrijednosti 8.223.507 KM gdje se Federalni zavod pojavljuje kao tuženi i 129 predmeta u vrijednosti 108.568.973 KM gdje se Federalni zavod pojavljuje kao tužitelj. Najznačajniji evidentirani sudski spor gdje se Federalni zavod pojavljuje kao tužitelj je sudski spor pokrenut protiv Vlade FBiH za refundaciju iznosa od 106.020.142 KM za isplaćene mirovine pod povoljnijim uslovima. Po izjavama odgovornih, pomoćna evidencija sudskih sporova ustrojena je temeljem dostavljenih izvješća sa pregledom sudskih sporova kantonalnih administrativnih službi i središnje administrativne službe. Utvrđeno je također da ima sudskih sporova koji nisu obuhvaćeni evidencijom a u kojima se Federalni zavod pojavljuje kao tuženik kao što je sudski spor Merdan i drugi (koji tuže Federalni zavod radi naknade štete jer su od 2001.godine primali niže mirovine od onih na koje su imali pravo po tadašnjim propisima) čija je vrijednost u iznosu od 1.620.000 KM. Također, tužba Javnog Fonda Republike Srpske u vrijednosti od 165.314.043 KM u vezi naknade štete zbog isplaćenih mirovina za 38.000 umirovljenika u vremenskom razdoblju od 01.10.1992. godine do 31.08.2006. godine koja se sada nalazi na apelaciji na Ustavnom sudu FBiH. Zbog svega ovoga ne možemo potvrditi da je prezentirana evidencija sudskih sporova potpuna i vjerodostojna.

Uvidom u dokumentaciju konstatirano je da Federalni zavod na vanbilančnoj evidenciji evidentira sudske sporove koji se odnose na imovinu-domove umirovljenika. Sudski sporovi po raznim drugim pravnim osnovama se ne evidentiraju na vanbilančnoj evidenciji niti u pomoćnim obrascima na kojima se iskazuju potencijalne obveze i potraživanja sukladno Pravilniku o financijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH, što je konstatirano i u prethodnoj reviziji. Utvrđeno je da je Federalni zavod za ove namjene izvršio rezerviranje sredstava u iznosu od 1.000.000 KM. U tekstualnom dijelu uz financijska izvješća Federalni zavod nije prezentirao i obrazložio informacije o sudskim sporovima, odnosno o potencijalnim potraživanjima i obvezama.

Osigurati odgovarajuću pomoćnu evidenciju vođenja sudskih sporova (potencijalnih obveza i potraživanja), pratiti ishode sudskih sporova, kontinuirano ažurirati i prezentirati iste u tekstualnom dijelu financijskih izvješća i na pomoćnim obrascima sukladno Pravilniku o financijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH.

5. KOMENTAR

Federalni zavod za mirovinsko i invalidsko osiguranje, u ostavljenom roku, očitovao se na Nacrt izvješća o reviziji financijskih izvješća Federalnog zavoda za 2009.godinu, dopisom broj 1-49-2-3263-1/2010 od 05.05.2010.godine. U očitovanju je navedeno da se Nacrt izvješća smatra korektnim te da iskazane kvalifikacije odnosno nezavisno revizijsko mišljenje općenito odgovara stvarnom stanju. Također su dana određena zapažanja i obrazloženja za točku 4.1. Izvješća (Osvrt na preporuke iz prethodnog izvješća) i točku 4.2.(Sistem internih kontrola). Zapažanja i obrazloženja vezano za dio točke 4.1. (uspostavljanje ugovornog odnosa sa Institutom za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja) i točku 4.2.(obavljanje poslova revizije Ureda interne revizije) smo prihvatili i ista su inkorporirana u konačan izvještaj. Ostali dio zapažanja i obrazloženja koja se odnose na točku 4.1. ne možemo prihvatiti jer nije priložena relevantna dokumentacija i dano adekvatno objašnjenje te nisu utjecala na dane nalaze i preporuke po istim.

Direktor
Sektora za financijsku reviziju

Anica Pudar, dipl. oec.

Vođa tima:
Jadranka Novak, viši revizor

Član tima:
Dubravka S. Barbarić, revizor

Prilog br. 1.
Izvršenje Finacijskog plana Federalnog zavoda za mirovinsko/penzijsko invalidskog osiguranje na dan 31.12.2009. godine

u KM

C-to	Vrsta prihoda	Finacijski plan za 2009. godinu	Rebalans III Plana 2009.god.	Operativni plan za 2009. god.	Izvršenje plana na dan 31. 12. 2009.g	Izvršenje plana za 2008. g.
1	2	3	4	5	6	7
710000	Prihodi od poreza	1.461.317.947	1.393.600.481	1.393.600.481	1.371.747.418	1.397.340.025
712000	Doprinosi za socijalnu skrb	1.461.317.947	1.393.600.481	1.393.600.481	1.371.747.418	1.397.340.025
720000	Neporezni prihodi	3.643.000	3.643.000	3.643.000	5.696.653	5.791.269
721000	Prihodi od poduzetničkih aktivnosti i imovine i prihodi od pozitivnih kursnih razlika	2.663.000	2.663.000	2.663.000	4.888.576	4.725.455
721100	Prihodi od nefinacijskih javnih poduzeća i finacijskih javnih institucija	0	0	0	45.225	38.372
721200	Ostali prihodi od imovine	2.663.000	2.663.000	2.663.000	4.841.008	4.686.373
721500	Prihodi od pozitivnih tečajnih razlika	0	0	0	2.343	710
722000	Naknada i takse i prihodi od pružanja javnih usluga	980.000	980.000	980.000	808.077	1.065.814
722600	Prihodi od pružanja javnih usluga	0	0	0	808.077	1.065.814
730000	Tekuće potpore	212.313.000	279.251.978	279.251.978	83.400.000	68.980.057
732100	Tekuće potpore od ostalih razina vlasti	212.313.000	279.251.978	279.251.978	83.400.000	68.980.057
	Ukupno prihodi i primici	1.677.273.947	1.676.495.459	1.676.495.459	1.460.844.071	1.472.111.351
611000	Plaće i naknade zaposlenih	28.120.665	26.845.021	26.845.021	26.342.779	24.247.879
611100	Bruto plaće i naknade	22.763.805	22.608.442	22.608.442	22.555.053	19.905.456
611200	Naknade troškova zaposlenih	5.356.860	4.236.579	4.236.579	3.787.726	4.342.432
612000	Doprinosi poslodavca i ostali doprinosi	2.590.715	2.529.588	2.529.588	2.513.065	2.345.825
612100	Doprinosi poslodavca	2.590.715	2.529.588	2.529.588	2.513.065	2.345.825
613000	Izdaci za materijal i usluge	22.842.300	20.415.510	20.415.510	15.807.413	15.764.859
613100	Putni troškovi	549.500	439.600	439.600	186.374	310.636
613200	Izdaci za energiju	835.000	782.550	782.550	587.727	521.931
613300	Izdaci za komunalne usluge	11.349.200	10.170.580	10.170.580	9.812.753	9.925.273
613400	Nabavka materijala	1.216.400	1.112.920	1.112.920	704.721	872.589
613500	Izdaci za usluge prijevoza i goriva	215.700	172.560	172.560	76.302	120.298
613600	Unajmljivanje imovine i opreme	88.000	79.200	79.200	76.015	146.082
613700	Izdaci za tekuće održavanje	372.000	297.600	297.600	170.136	176.556
613800	Izdaci za osig., bankarske usluge	1.631.500	1.531.500	1.531.500	1.323.645	1.182.215
613900	Ugovorne usluge		5.829.000	5.829.000	2.869.740	2.509.279
614000	Tekući transferi	1.619.220.267	1.622.205.340	1.622.205.340	1.522.129.861	1.450.886.714
614200	Grantovi pojedincima	1.619.077.267	1.622.090.940	1.622.090.940	1.522.105.461	1.450.820.115
614300	Grantovi neprofitnim organizacijama	143.000	114.400	114.400	24.400	66.599
821000	Izdaci za nabavku stalnih sredstava	4.500.000	4.500.000	4.500.000	2.863.408	2.970.863
821200	Nabavka građevina	3.100.000	3.100.000	3.100.000	2.160.131	2.950.542
821300	Nabavka opreme	1.400.000	1.400.000	1.400.000	703.277	20.321
	Ukupno rashodi i izdaci	1.677.273.947	1.676.495.459	1.676.495.459	1.569.656.526	1.496.216.140
	Deficit					108.812.455
	Broj zaposlenih					936